

Osiris og Isis

Innledning:

I løpet av den gammel-egyptiske kultur trådte etterhvert Osiris og Isis frem som de mest sentrale gudeskikkelser, og myten om Osiris som blir drept av sin bror Seth, og om Isis som foder sonnen Horus etter at hans far; Osiris, er blitt myrdet, levet som kjernestykket av den egyptiske religion både som myte i de brede lag av befolkningen og som esoterisk viden blant de ledende. Under det tolvte dynasti (ca. 2000 - 1800 f. Kr) , da faraonene Amenemhet 1.,

Sesostris 1., Amenemhet 2., Sesostris 2., Amenemhet 3., Sesostris 3. og Amenemhet 4. hersket i Egypten, strømmet der hvert år titusener av mennesker til Abydos for å være til stede ved de kultisk-rituelle mysterie-spill, hvor myten om Osiris og Isis, Seth og Horus ble oppført i en hoytidelig handling av prestene, (ifølge hieroglyf-tekstene på I-cher-nofret-stenen) . Vi kan også følge denne mytes liv langt ut over det gammelegyptiske folks grenser og i litteraturen like opp til våre egne dager.

Den mest konsentrerte og rikholdige form av myten finner vi hos Plutark, som selv var innviet i mysteriene, riktignok på en tid da de var i tilbakegang. I hans versjon finner vi det siste nedslag av en lang utvikling, hvor Osiris-myten i løpet av flere årtusener har levet i vesentlig forskjellige former. I sin første form (dodsboktekster fra den tidligste gammelegyptiske tid) er Osiris den sterke gud, som har hele solens varme, liv og lys i seg, og som også er den bærende kraft i hele folkets og i hver enkelt egyptere åndelige vesen. Etter doden lever menneskesjelene videre bare for så vidt Osiris lever i dem. Hvilket navn enn egypterne hadde på jorden, heter de alle etter doden: "Osiris N. N. - I den første historiske fase dor Osiris, men oppstår igjen av egen kraft. Det er den seiersikre åndelige styrke som lyser i suveren sikkerhet. I neste historiske fase blir Osiris drept av sin egen bror Seth, idet han blir innesperret i en vel tilmålt kiste. Den åndelige skapende kraft blir innesperret i det jordisk-legemlige stoff. Vel er Seth, som utfører dette mord "ond", men han er også bror av Osiris. Legemligheten er altså ikke noe prinsipielt fremmed og forkastelig. Det har sin opprinnelse i samme guddommelige urgrunn som Osiris selv. Men nu begynner dette legemlige å virke slik overfor det åndelige at Osiris blir innesperret, og hans legeme blir deretter partert i 14 deler, slik at hans ånd ikke lenger kan lyse og virke direkte i det fysisk/jordiske. Osiris fortsetter å leve, men han er nu fortrent til det hinsidige, til livet etter doden, til det underbevisste og det overbevisste. Men Isis, hans soster og hustru, er latt tilbake som den sorgende enke. Hvem er hun? På hennes billedstatue sto innskrevet: "Jeg er den som var, som er, og som kommer. Ingen dodelig har noensinne loftet mitt slor. "Men er ikke denne evighetskraft den samme som Osiris selv? Hun er "sosteren". Osiris selv er det skapende åndelige, som nu er blitt fortrent til det hinsidig-underbevisste. Isis er den evig-søkende og evigmottagende kraft, som kan ta imot Osiris - skaperkraften, og som lever uutslukkelig, sökende i dypet av menneskets sjel, og som når tiden er inne, kan fode et nytt ånds barn, Horus, som så kan gjenopprette Osirisvirksomheten.

Osiris-Seth-Isis-Horus-myten er blitt tolket på mange måter allerede for Plutarks dager. Snart ble hele dette drama sett i årsløpets gang, i torken (Seth) og i den befruktende Nil (Osiris) , eller den ble sett på himmehvelvet som solens reflekterte lys fra månen som avtar i 14 dager (Osiris blir delt i 14 deler) og som igjen tiltar i 14 dager (Isis samler de 14 delene sammen igjen) . Eller det hele ble oppfattet som et menneskelig drama, som hadde funnet sted på jorden for lenge siden, da Osiris-Seth-Isis-Horus levet som guddommelige inkarnasjoner i menneskeskikkelser i Egypten. Alle disse tolkninger og enda flere kan ha sin fulle gyldighet uten å være den ene "riktige". De mytiske billeders vesen er dypere enn alle enkelte, fikserte begrepstolkninger. Deres vesen lever i billeddramatikkens virksomhet og poesi, og gir nettopp derfor en dyp resonans, idet de er uttrykk for det som lever i sjelens dyp, men samtidig også for det som lever der ute i verden og naturen, idet det åndelige skapende i verden og i menneskets indre blir opplevet som en enhet.

Et særlig dypt trekk ved myten er det øyeblikk, hvor Horus helt har beseiret den "onde" Seth og overlater til Isis å domme ham. Hun nekter å domme Seth til doden til tross for at han har myrdet Osiris. Seth stammer jo fra samme kilde. Han må slippe fri, og kampen går videre. Legemligheten kan ikke forkastes. Den horer også med til menneskets vesen. Men det tunge, fremmedgjorte ved legemligheten må stadig på nytt beseires. Den som så trer frem og tolker situasjonen, Djoti (Dehuti eller Thot) , som grekerne siden kalte Hermes eller den "tre ganger store Hermes" (Hermes trismegistos) , er den store innviere, den som ble betraktet som inspiratoren av den egyptiske kultur.

I det følgende skuespill er de aller fleste enkeltheter hentet direkte fra de gamle kilder (Plutark og dodsboktekster) . I 2. akt, hvor den sökende, sorgende Isis på sin ferd kommer til Byblos, hvor kong Malkandros her-

sker, opptrer hun tilslører og ukjent som ammen for dronning Astartes barn. I den følgende scene, hvor Isis vil gi ham udodelighetens kraft ved den rensende ild, hvor alt det jordisk-legemlige blir lutret, - blir denne innvielsesprosess avbrutt ved Astartes (den lavere, umodne sjelekraft) angst og manglende forståelse. Isis kan ennå ikke fullføre verket. Nøyaktig den samme billed-dramatikk finner vi i den "homeriske" Demeter-hymne, Eleusis-mysterienes eksoteriske legende. Forbindelsen mellom Demeter og Isis, mellom Eleusis i Hellas og egyptisk mysteriekultus er her åpenbar.

Efterat barna i 5. klasse har fått et inntrykk av den gamleegyptiske kultur - i enkle bilder, kan et slikt skuespill oppføres av elevene selv, tidligst i 2. halvdel av 5. klasse, eller kanskje helst på et noe høyere klassetrinn som et nytt, mere bevisst skritt i retning av å leve seg inn i den gamleegyptiske kulturs kvalitet og i det evig udodelige i en slik mytes billed-dramatikk.

1. scenebilde

(Faraos tronsal. Noen hofffolk, blant dem Seth og hans tre sammensvorne, Tashenatit, Nut-Hetepeth og Hu-nefer. En herold kommer inn).

HEROLD:

Et gledens budskap bringer jeg til hele folket. Osiris kommer nu tilbake. Han sendte meg i forveien for å forkynne at en stor fest skal holdes ved hans ankomst. Han bringer med seg store skatter, rike gaver fra alle land og folk han har besøkt. For alle folkeslag har gitt ham gaver til takk og ære for Osiris og hans rike for allevelgjerninger han har latt strømme ut til alle verdens folk fra landet med den sorte jord og himlens rike flod.

SETH:

Vårt hjerte gleder seg ved dette budskap at vi skal se vår lyse bror igjen. For vi har lengtet etter ham, mens han var borte. Når Osiris ikke lever i Egyptens rike, blir hele landet mørkt og kaldt og tvedelt, og folket hatefullt ulydig. Gå alle nu av sted og forbered den store fest. (Alle forlater tronsalen, men Seth og hans tre sammensvorne kommer straks tilbake alene).

SETH:

Men vi må holde sammen nu. Vår store dag er kommet, da vi skal hevne det vi har fått lide i lange tiders underkuelse ... Morkets store Guder, gi oss kraft og makt til nu å styrte lysets falske herre, Osiris, bror, nu skal du do ... Tashenatit, er kisten tomret med de rette mål?

TASHENATIT:

Ja, herre, på streken med de rette mål. I hemmelighet har vi på din befaling tatt mål av kong Osiris. Og kisten har noyaktig herrens mål. Der mangler ingen hårsbredde, og ingen hårsbredde er kisten blitt for lang.

SETH:

Godt, så skal vår list bli kronet med hell og lykke. Men er det rette tidspunkt kommet? Nuthetepeth, hvor vandrer solen nu?

NUT-HETEPETH:

Det er idag den 17. i Athyr måned. Blant skorpionens stjerner lyser solen nu.

SETH:

Og hvor er månen?

NUT-HETEPETH:

Den når sin fulle glans idet Osiris kommer hjem. Det er hans 28. regjeringsår som nu er fullt. Og månen lyser full fra Tyrens øye, Aldebaran, nær melkeveiens stjerneskarer.

SETH:

Og Mars? Hvor stråler Mars, den mektige?

NUT-HETEPETH:

Den er forsvunnet, herre, og kan ikke oynes. Men vi har fulgt dens bane omsorgsfullt, og vet hvor Mars, den rode, maktfulle nu ferdes. Den er forsvunnet i sitt eget hus, i skorpionens stjerner bakom solens glans.

SETH:

Det rette øyeblikk er kommet. Som Mars jeg lister meg bak kongens rygg, og nu, Osiris, skal du do. I dodens tegn og billede vi legger ham i kisten med de rette mål, mens månen lyser fra den andre side... Og du, Hu-nefer. har du smeltet blyet ferdig?

HU-NEFER:

Ja, herre, vi har smeltet blyet, så meget at det dekker hele kisten. Vi har det utenfor parat. Såsnart Osiris ligger i sin kiste, og vi har båret kisten ut, skal blyet glohett flyte over den, og stivne, storkne, lukke alle åpninger så tett igjen at han blir drept der inne i sitt eget gudeåndedrett.

SETH:

Og nu til side. Øyeblikket nærmer seg.

HEROLDEN (kommer inn):

Osiris kommer.

(Osiris, Isis og hoffet skrider inn. Musikk. Seth og hans sammensvorne boyer seg helt ned med pannen mot gulvet)

OSIRIS:

Vær hilset, reis deg kjære bror. Du skal ikke ligge der i stovet foran meg. Ved min side skal du stå, du er min bror. Jeg vet du nu har styrt Egyptens rike godt, mens jeg var i det fjerne land. Imorgen vil jeg høre mer om alt hva du har utrettet mens jeg var borte. Nu vil vi bare glede oss ved første gjensyn.

(Mens Osiris taler bærer de tre sammensvorne kisten inn).

Men hva er dette? En herlig kiste! Hvilket mesterverk! Så edelt tre. Hvorfra har dere hentet de kostelige edelstener og de gylne smykker som pryder kistens skjonne lokk? Og hvem skal eie denne skatt?

SETH:

Det er bestemt at denne kisten skal eies av den mann som akkurat kan passe inn i den.

OSIRIS:

Men hvem er det? Du taler gåtefullt min bror. Du, vise seglbevarer Kerasher, kan hende er det du, ... prov, se om du er den som passer helt til kisten.

KERASHER (forsiktig nolende) :

Jeg passer sikker ikke. Den kostelige kisten skal nok eies av en som er verdigere enn jeg. (Kerasher stiger nolende ned i kisten).

SETH: (Fort og skarpt) .

Nei det er ikke han. Han er for kort.

KERASHER: (Idet han stiger ut av kisten) .

Jeg visste det. Jeg holder aldri mål i livets prøvelser.

OSIRIS:

Men du, min tapre munnskjenk, Panetchem, kan hende har du bedre lykke. Prov, legg deg

ned i kisten.

PANETCHEM:

Min lykkes stund er kommet. Jeg aner det, nei jeg er sikker. Jeg dromte det i natt. Jeg skulle bli den rikeste i hele landet. Nu får jeg kistens kostelige skatter.

SETH:

Du er nok litt for lang, min gode Panetchem. Der rekker ikke med en lykkedrom. Her teller bare riktig mål og vekt.

PANETCHEM: (idet han stiger ut av kisten) :

Å for en skam og skuffelse.

SETH: (vender seg plutselig innsmigrende til Osiris):

Kan hende passer du, min bror, ... Osiris, se, vil du prove, legg deg ned i kisten. Passer den, så er den din.

OSIRIS:

Jeg kjenner ikke kistens mål. Og heller ikke kjenner jeg begjæret etter kistens skatter. Men gjerne gjør jeg det, om det kan glede deg. Vi har vært venner hele livet.
(Osiris stiger hoytidelig ned i kisten).

ALLE:

Se den passer.

SETH:

Ja, sannelig, den passer på en hårsbredde. Osiris har det rette mål. Kisten eies nu av Osiris, ... (med grell stemme) : og Osiris eies av kisten!
(I det samme smelles lokket igjen med et knall. Scenen ligger i mørke. Seths hånlatte høres i mørket. I mørket bærer de sammensvorne kisten ut ... og alle istemmer langtrukne ve-veverop. Derefter kommer avdempet lys. Alle står som forstenet).

ISIS:

Seth, hva har du gjort? Din egen bror. Du dreper ham i kisten. Slipp ham fri.... Å ve.
(Isis går noen skritt mot venstre hvor Seth og de sammensvorne er forsvunnet, men så stivner hun til).

ALLE:

Osiris dor. Vi er fortapte.

ISIS: (idet hun forgjeves prøver å gå videre) :

Jeg er som lammet, Seth, hva har du gjort? Osiris kom tilbake kjære bror. Vi kan ei leve uten deg.

(Sorgemusikk og sorgesang, idet teppet faller).

2. scenebillede

(Hos kong Malkandros i Byblos. I bakgrunnen av salen et kjempestort ereiketre som har vokset opp og nu omfatter Osiriskisten med grenene).
Malkandros og dronning Astarte kommer inn fra venstre.

MALKANDROS:

Astarte, du min dronning, hvilken glede for vårt land at gudene forunner oss å få en sonn, selv om det måtte skje på denne sorgens dag, den samme dag, da Osiris dreptes av sin egen bror den mørke Seth.

ASTARTE:

Og ingen vet hvor liket er blitt gravlagt.

MALKANDROS:

Nei ingen vet det sikkert. Men jeg har hørt at noen barn har sett de mørke menn i Seths følge bære kisten ned til stranden. De skjov den ut i bolgene. Nu vugger den på verdenshavets vidder.

ASTARTE:

Men si meg, kong Malkandros, kan den drive inn igjen?

MALKANDROS:

Det tror jeg aldri. Osiris er nu dod, og vi får ikke engang se hans dode legeme. I denne sorgens mørke natt må barnet vårt nu vokse opp.
(Malkandros og Astarte går ut) . (Isis kommer tilslører til syne. Går med langsomme skritt inn fra høyre).

ISIS:

Nu har jeg vandret over land og strand og søkt min bror, men ikke funnet ham. Siden den tunge, grufulle stund, da kistens lokk ble lukket, har jeg ikke hatt en glad dag. Men jeg må finne ham. Kan hende kan han vekkes opp til liv på nytt. Barnene viste meg veien. "Til stranden", sa de, "til havet", ropte de. Og jeg har vandret videre langs havets strand og skuet etter kisten. Forgjeves. Alene må jeg vandre sorgende omkring. Ingensteds har jeg funnet den. Og nu har mine tunge skritt fort meg den lange smertefulle vei til Byblos hvor kong Malkandros hersker.

(Hun får se Ereiketreet).

Men hva er dette? Dette skjonne tre er intet vanlig tre. En vakker Ereike, ganske visst, men hvilken form? Den skjuler noe hemmelig. Å jeg aner det. Min bror, Osiris. Jeg foler det, ... du er meg nær! Er kisten din vel drevet hit i land? Er treet vokset opp og skjuler deg med sine store grener. Den dode skjult i livet. Å, du min bror!

ASTARTE: (Kommer inn fra venstre) :

Hvem er du? Hvor kommer du fra? Hva vil du her i kongens slott?

ISIS:

Jeg kommer langveis fra og søker tjeneste. Jeg er en sorgende enke, og ville gjerne spørre dronningen om hun trenger en amme til det nyfødte barn.

ASTARTE:

Ja, sandelig. Du kommer just i rette tid. Jeg foler du er god, og ingen bedre kan jeg ønske for min sonn. Kom, jeg vil gi deg barnet straks. Det sover like ved her inne.

(Astarte går ut til venstre, mens Isis blir stående og snur seg mot ereiketreet) ... (Efter en kort stund kommer Astarte inn igjen med barnet og gir det til Isis.)

ASTARTE:

Her har du barnet. Og pass det godt. Det er vårt eneste, og det er født i sorgens tunge stund, da kong Osiris ble lukket inne i kisten og sendt ut på havet. Men du min kjære amme, skal vende de onde varsler til lykkens smilende sol for barnet som skal vokse opp.

(Astarte går ut).

ISIS: (Med barnet)

Du kjære lille barn. Du fødtes i den tyngste sorgens stund. Men jeg vil gi deg kraft og lys. Du

kjenner ikke meg, men en gang skal du vite, hvem som næret deg. Jeg har nu ammens kledning, og jeg vil gi deg av min kraft, som strømmer inn fra verdensaltets fjerne vidder, for jeg er Isis, den som var, som er og som skal komme. Du skal få del i guders udodelige kraft. Men først må jeg rense deg i gudenenes lutrende ild, så alt det jordisk lave tæres bort, slik at ditt vesens stjerneglans kan lyse frem.

(Det begynner å morkne på scenen).

Nu faller nattens morke på, og stjernene vil lyse. Nu stiger Sirius, min egen stjerne, og jeg vil gå til verket.

(Isis stiller seg ved ereiketreet med barnet på armen og med ansiktet vendt ut mot publikum).

ISIS:

Kom guddommelige ild, kom flammende luer.

(Rødt lys)

Kom guddommelige lutrende kraft. Kom fortærende vilje...

(Sterkere rødt lys)

Kom flammende vesener som gir udodelig kraft.

(Røde flamme-vesener kommer farende inn fra alle sider mot midten, hvor de flammer opp mot hverandre. Idet de flammer opp mot midten, løfter Isis barnet opp mellom dem. Flamme-vesenene farer ut mot siden, og Isis tar barnet inn til seg. Flamme-vesenene kommer om igjen farende inn mot midten, og Isis løfter igjen barnet opp mellom dem, og flammevesene viker igjen ut til sidene. Det hele gjentar seg tredje gang. Eventuelt kan dette ledsages av dempet musikk og sang fra bakgrunnen). (Plutselig trer dronning Astarte inn fra venstre)

ASTARTE: (skriker)

Hva gjør du? Stans! Slipp barnet! Du onde heks! Vil du forderve sonnen min? (Flammevesenene farer ut. Det blir helt mørkt på scenen. Fra bakgrunnen lyder et langtrukket: O Ve! Halvlys på scenen. Isis har lagt barnet fra seg foran Astarte. Isis står oppreist ved ereiketreet)

ISIS:

Se der er barnet, ta det tilbake nu Astarte. Nu har du stanset meg i den helligste handling. Jeg ville skjenke ham udodelighet i gudenenes lutrende ild. Men du har hindret det. Behold din jordiske sonn. Vit, jeg er Isis, søster av Osiris ...

(Astarte faller overveldet til gulvet).

I meg du skuer verdensaltets stjernevisdom, for jeg er den som var, som er og som skal komme, ingen dodelig har noensinde loftet mitt slor.

ASTARTE: (i liggende stilling, bare med hodet litt hevet) .

O ve! Du store Isis! Ha barmhjertighet. Jeg visste ikke hva jeg gjorde. Jeg kjente deg ikke bak ditt slor. Jeg forstod ikke din hellige handling. Frykten lammet meg. Vær nådig. Ta barnet atter til deg, og fullend din hellige handling.

ISIS:

Nei, det kan ikke skje. Du hindret gudene i deres handling.

ASTARTE:

Men si, hva skal vi gjøre? Hva befaler du? Vi gir deg alt hva du vil ha.

ISIS:

Så gi meg da det gåtefulle tre, som vokser kraftig her. Skjær stammen over. Behold treet. Gi meg hva treet grener skjuler.

3. scenebillede.

(Ved Nilen. Høye siv og palmer. I forgrunnen står kisten åpen. Isis ligger nedboyet over den ene kistesiden. -) (Instrumentalmusikk og sang... improvisasjon fra bakgrunnen, mens tre mørkkledde skikkelser gjør eurytmi.)

KOR: (usynlig fra bakgrunnen, mens de tre skikkelsene gjør bevegelser)

Å ve, Osiris, verdens lys er sluknet, Å ve, hans dode kropp i kisten. Hvor finner vi nu livets sterke kilde? Hvor finner vi det tapte lys igjen?

(Musikk og sang)

ISIS: (Mens Isis taler gjør de tre skikkelsene demper bevegelser, mens Isis selv bare lofter hodet og armene)

Osiris, hor mitt tunge klagerop, Osiris, kom fra dodes mørke hus, Osiris, kjenn min åndes vingeslag, Osiris, loft den opp av dodens favn.

(Musikk og sang)

KOR: (fra bakgrunnen)

Vårt hjerte knuges av den bitre sorg.

ISIS:

Osiris, morgensolens glans, våkn opp.

(Musikk og sang)

SETH: (stikker hodet og halve kroppen frem fra siden)

Nu gjelder det å stanse livets kraft, Nu vekker Isis snart den dode opp. Jeg narrer henne bort med listig rop.

(Seth forsvinner og høres utenfra med tilgjort barnestemme):

Kom hjelp, jeg drukner, hjelp, jeg synker, hjelp.

ISIS: (reiser seg)

Hvem roper? Hvor? Jeg kommer straks til hjelp...

(Isis og de tre sorgkledde iler ut) (Seth og tre sammensvorne styrter inn med okser - de hugger vilt ned i kisten).

SETH (Ennu mens han hugger) :

Den store Isis skal ei vekke liv av dod, Nu hugger vi deg opp i 14 stykker, Ta delene, litt fort, for Isis kommer ... Og gjem dem først i sivene der borte, Ta hodet du, og du tar benene,

Jeg selv tar brystet, resten klarer du...

(Nesten helt mørkt, mens Seth og hans sammensvorne iler ut med delene av Osiris).

ISIS: (Kommer tilbake sammen med de tre sorgkleddede, det lysner litt)

Jeg aner uråd, ... å, hva er nu skjedd? Osiris borte, ... kisten tom, ... å ve.

(Isis boyer seg ned over den tomme kisten. Musikk og sang fra bakgrunnen. De tre sorgkleddede gjør bevegelser, mens Isis ligger urorlig).

ISIS: (Reiser seg)

Nu må jeg soke ham og finne ham, Jeg aner det er Seth, hans onde bror, Men det skal ikke lykkes Seth å seire. Osiris, vis meg veien dit du er å finne.

(Isis går ut med hendene loftet foran seg, ... sokende som i trance. Musikk og sang De tre sorgkleddede følger etter.)

4. scenebillede.

(Et annet sted ved Nilen. Pyramide, palmer, siv. I forgrunnen litt til høyre en sten).

ISIS: (kommer langsomt inn, bærende Horusbarnet på armen, setter seg på stenen)

Nu har jeg sakt i mange, tunge dager,

Og noen deler av den dode fant jeg

Den onde Seth har hugget ham i stykker.

Hans hode fant jeg forst, - å bitre skjebne,

Å finne hodet av Osiris, drept,

Du gylne stråleglans med evig liv,

Avhugget, henslengt, på uverdige steder

Jeg lot et bilde av hele kroppen

Bli formet, meislet ut med største kunst,

Og det ble gravlagt der hvor hodet lå.

Og folket tror at Osiris hviler

I graven, hvor de la hans bilde

Og jeg har funnet enno åtte deler

En fot, en hånd og brystet, hvilken pine ...

Jeg feler det som om jeg selv ble drept

Og hugget opp i stykker for hver del

Av legemet jeg finner av den dode.

Og jeg har gravlagt åtte bilder

Av hele hans guddommelige kropp

På hvert et sted hvor delene ble funnet.

Og åtte nye graver viser folket

At det skal soke ham i dodens rike

Men enno må jeg soke videre

Til jeg har funnet alle delene,

Der mangler enno seks, og de må finnes,

Så jeg kan foye alle delene

Tilsammen i den rette harmoni.

Osiris vekkes til fornyet liv

Av doden evig liv, av mørket lys

Og du mitt barn, mitt lille Horusbarn,

deg fødte jeg på sorgens lange vandring, Din far var dod da du så dagens lys.

Og du skal vokse evig i hans lysglans.

(Isis lofter barnet opp, - i det samme går forhenget i midten til side, og Osiris står der i sterkt lys, musikk og sang).

OSIRIS:

Ja, Horus, du mitt barn skal leve evig,
Du vokser opp som morgensolens glans,
Og jeg skal verne deg og gi deg kraft
Fra landet bakom dodens mørke port.

5. scenebillede.

(Den voksne Horus sitter på tronstolen. Horusfalken over hans hode. Til venstre Nedre-Egyptens prest, Oadsjit-hm-ntr, med slangesymbol, ... til høyre Øvre-Egyptens prest, Nechbet-hm-ntr, med falkesymbol) . (Eventuelt flere hofffolk).

HORUS:

Nu har jeg atter samlet hele riket,
Forenet skjont det nedre og det øvre,
Og frelst Egyptens folk fra splid og strid...
Hva bringer Oadsjit-hm-ntr Farao?

OADSJIT-HM-NTR:

Vi bringer jordens skjulte visdomsskatter
Fra landets nedre del fra Nilens delta,
Fra slangebuden til den nye Sol.

HORUS:

Og hva er gavene fra Nechbet-hm-ntr?

NECHBET-HM-NTR:

Vi bringer himmelhvelvets stjernevisdom
Fra landets øvre del, fra Nilens kilder,
Fra falkeguden til den nye Sol.

HORUS:

Og jeg forener som min far Osiris
Det nedre og det øvre, slangen, falken,
Ved solens guddomskraft og hjertets gull, ...
Men jeg er hjelpelos og svak og fattig,
Hvis ikke du, min høye far, Osiris,
Vil skjenke meg din hjelp fra himlene rike.

(Osiris viser seg i bakgrunnen på en forhøyning over tronen). (Eventuelt musikk).

OSIRIS:

Min sønn, hva akter du å gjøre nå?
Jeg gir deg liv og kraft og visdoms lys,
Men har du glemt det grufulle som skjedde?
Vil du la Seth gå fritt omkring i riket?
Vil du ei kjempe mot Osiris morder?

HORUS:

Du vekker meg av sovnens tåkeland,
Du høye Doa-motef-ntr-Osiris,
Nu ser jeg veien og mit store mål,
Den mørke Seth skal drives ut av riket,
Beseires skal han, så han ingen skade
Kan volde med sin svikefulle list.

OSIRIS:

Velsignet være du, mitt Horus-barn,
Jeg sender deg min visdoms lys og all min kraft.

6. scenebillede

(Ved Nilen. Høye siv og palmer. Eventuelt bare blått bakteppe). (Seth sammen med tre morkkledde, - utrustet med spyd og nett behersker hele scenerummet.)

SETH:

Nu samles vi til kamp mot Heka-Horus,
Den falske fyrste som har rovet tronen,
Han hevder han er sønn av kong Osiris,
Men det er logn, han er en slu forreder, ...
Der kommer han med sine lyse skarer.

(I det samme viker de tre morkkledde over mot venstre)

Stå samlet her, forsvar vår sikre rett.

HORUS: (Kommer in fra høyre sammen med tre lyse skikkelser - utrustet med flammesverd)

Til kamp for lysets seier over mørket.

(Eurytmiske bevegelser - lysskikkelsene trenger de mørke tilbake. De mørke går til angrep, viker og kommer igjen fra nye sider. Det gjentar seg flere ganger. Eventuelt musikk med trommer i bakgrunnen.)

(Endelig drives de mørke helt frem på scenen, hvor de vikler seg inn i sine egne nett og synker sammen i en innfiltret klump med Seth i midten).

HORUS:

Nu er du fanget i ditt eget nett.
Nu skal du ligge bundet alle tider.
Du slipper aldri fri forreder, logner,
Du usle brodermorder, mørkets fyrste.

SETH: (Snor seg krampaktig forgjeves for å komme fri) Hvisker:

Jeg lever ennå, du har ikke drept meg,
Vær stolt en stund. Men husk: jo høyere
Du står, jo dypere ditt fall!

HORUS:

For fangen frem til Abydos-palasset,
Nu skal du slepes frem for den som du har såret,
For Isis, enken, dronninger, gudinnen,
Hun dommer deg til evig fangenskap.
SETH: (lært for seg selv, idet han blir slept av sted)
Jeg stoler trygt på Isis svake hjerte.

7. scenebillede

(Tronsaien i Abydos. Horus sitter på tronstolen. Isis med gullkrone på hodet sitter på en særskilt tronstol til venstre, Dsjoti (Thot-Hermes) med Ibissymbolet og en papyrusrull til høyre. Fremme til venstre Nedre-Egyptens prest, Oadsjit-hm-ntr, med slangesymbol, fremme til høyre Ovre-Egyptens prest, Nechbet-hm-ntr, med falke-symbol. Horusfalken over tronstolen i midten. Eventuelt: Seglbevareren Kerasher og munnskjenken Panetchem og noen av faraos krigere).

HORUS:

Nu er den usle morder helt beseiret, I fangenskap han ligger maktesløs. For Seth hit inn og legg ham foran tronen. (Seth slepes inn av en eller flere fangevoktere)

SETH:

Å nåde, nåde, spar mitt liv, jeg ber.

HORUS:

Nu klynker du om nåde. Gav du nåde,
Da du med list tok livet av din bror?
Da du skamferte liket med din oks?
Nu venter dommen, ubonnhorlig streng.
(Snur seg mot Nechbet-hm-ntr)
Si, vise Nechbet-hm-ntr, hva du dommer.

NECHBET-HM-NTR:

Han fanget ble i eget lumske nett,
Der skal han bli, i mørket som han elsker.
I fjellets dype hule er hans sted.

HORUS:

Og du min edle prest, Oadsjit-hm-ntr,
Som råder Farao, hva sier du?

OADSJIT-HM-NTR:

Hans tunges logn og svik er slangens gift,
Hans hule fylles best av det han elsker,
Blant slanger skal han ligge, og hans ånde
Skal fylles av den gift han selv spyr ut.

HORUS:

Jeg selv nu neppe trenger si et ord,
Den strenge dom er nedkalt av ham selv,
Og prestene har formet den i ord,
Jeg tier derfor, overlater helt,
Det siste ord i dommen til min mor,
Du Isis, verdensaltets stjernevisdom,
Hvorledes dommer du den usle morder,
Som drepte kong Osiris, far, din bror?

SETH: (Sliter seg voldsomt los fra fangevokteren, blir hengende fast i sitt nett, men klarer å komme litt nærmere bort mot Isis, strekker seg mot henne)

Å nåde, kjære soster, husk vårt blod,
Vårt felles blod, fra felles moderskjød.
Jeg fødtes vel for tidlig og på skjeve,
Men jeg er like fullt din egen bror,
Du gjør vel ikke noe mot din bror?

Jeg stammer like fullt som du fra Geb
Og Nut, den store felles himmels-mor,
Du gjør vel ikke noe mot din bror?
Å, nåde, kjære soster, husk vårt blod.

(Alle snur seg mot Isis, det er stille et øyeblikk, så reiser Isis seg langsomt fra tronen, går bort til Seth, vinker fangevokteren til side, loser Seth ut av nettet. - Seth blir stående overrasket)

ISIS:

Jeg har ei hjerte til å domme deg,
Du feilet, falt, og ondskap ble din lodd,
Men vi har felles moderskjod, du talte sant.
Du fødtes vel for tidlig og på skjeve,
Men du er like fullt min egen bror,
Jeg gjør ikke noe mot min bror,
Du stammer like fullt som jeg fra Geb
Og Nut, den store felles himmelsmor,
Jeg gjør vel ikke noe mot vår mor?
Jeg gjør vel ikke noe mot min bror?
Gå fri, jeg kan ei domme deg til annet.

SETH:

Jeg er fri. Jeg er fri. Nu gjelder det å fare fort,
For urettferdig makt skal fange meg.
(Seth farer ut til høyre, mens alle står lamslått)
HORUS: (Reiser seg fra tronen og går noen skritt mot Isis)
Hva har du gjort, min mor, hva tenker du
Å gjore i din svake store uforstand?
Har du mistet all din stjernevisdom?
Nu river jeg din gyldne krone fra deg.
Ditt hode skal ei prydes av en krone
Som vidner om din verdensvisdoms lys.

(Horus river gullkronen fra Isis hode. Isis boyer seg taus. Horus boyer seg også bort idet han står med gullkronen i hånden).

(Et øyeblikk står alle som forstenet, så begynner alle å tale unntagen Isis, Horus og Dsjoti. Alle taler samtidig, men fordelt i tre grupper som taler i munnen på hverandre).

1. GRUPPE:

Hva gjorde han, mot Isis, mot sin mor?

2. GRUPPE:

Hva skal vi gjore, jeg vet ingen råd.

3. GRUPPE:

Osiris kom tilbake, mørket hersker.

(Alle fortsetter å mumle i munnen på hverandre)

DSJOT: (Trer frem i midten, alle viker unna og blir tause)

Nu kan jeg ikke tie lenger her,
Meg kalt guder Dsjoti, og mitt oppdrag
Er alltid å bevare ordets visdom
Så det kan brukes i den rette stund.
Jeg skriver ned hvert hellig visdomsord

At det skal huskes og bevares evig,
Og nu jeg vet hva stundene alvor krever.
I denne bitre strid må håpet leve.
Og det som ikke lenger stråler, lever,
Må oppbevares som et billede,
Som sier at det mektige som levet,
Nu virker skjult, bak gåters dunkle slor.

(Han tar frem en krone som er formet som et kohode med horn og går bort til Isis)

Jeg gir deg her en krone som erstatning,
et tegn, et hode av en ko med horn.
Du Isis er fremdeles, men i sorg,
Og du skal gå i sorgen lange tider,
Og skjult av gåteslor, så folket aner
At du er den som var og er og som skal komme.
Men en gang kommer frelse og forløsning,
Et barn skal fodes av den rene kvinne,
I ham skal leve verdensordets lys,
En stjerne skinner i den mørke natt,
Og Isis, - da skal også du forløses.

Førsteutgave:

Mennesket, Bergen, 1961/4

www.joergensmit.org er webbadressen til material av og om Jørgen Smit.
Biografisk material, utgivelser, foredrag, arbeidsplasser o.s.v. utgitt av Rembert Biemond